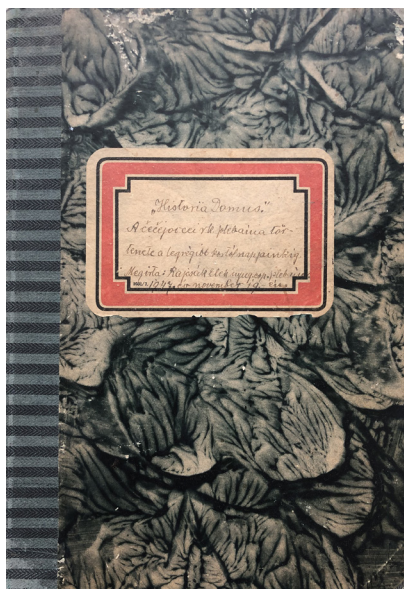

HISTORIA DOMUS FARNOSTI ČEČEJOVCE

Júlia KOTRUSOVÁ

Kronika, o ktorej je tento text je vyhotovená v pevnej väzbe s rozmermi 30 x 21 cm. Obsahuje 383 strán s línajkami, z ktorých je 84 popísaných. Na jej prednej strane je umiestnený názov *Historia domus. A čečejovcei rk. plebania története a legrégibb kostol napjainkig. Megírta: Rajcsák Elek nyug. esp. plebános. 1947. év november 19.-én.*¹ Kronika je písaná ležatým písmom, tzv. kurzívou. Jazykom kroniky je maďarčina a slovenčina. V rukopise sme rozpoznali tri písárske ruky. Na základe obsahu a datácie jednotlivých zápisov kroniku viedli farári Elek Rajcsák (do strany 23), Imrich Sedlák (do strany 65) a Juraj Inczinger (do strany 84). Písmo je úhľadné a čitateľné. Iba v prí-

Farská kronika obce

pade Juraja Inczingera je písmo menej čitateľné. V kronike sa okrem textu nachádzajú perokresby v podobe náčrtov školského areálu (s. 35) a rímskokatolíckeho kostola (s. 49 a 54). Kronika obsahuje aj fotografie, ktoré sú na jednotlivých stranách prispinkované (napríklad fotografia Eleka Rajcsáka, kostola zničeného požiarom či fotografie z procesií, birmoviek).

Farská kronika zachytáva široké spektrum spoločenského diania v obci a poskytuje informácie, ktoré nie je možné získať z prameňov úradného charakteru, pretože takéto fondy nie sú dostatočne zachované. Záznamy v kronike sú písané retrospektívne a podávajú informácie o spoločenskom dianí v obci od roku 1900 do konca druhej svetovej vojny. Ich autorom je farár Elek Rajcsák. Z historického hľadiska sú zaujímavé jeho postrehy o spoločenských pomeroch v obci v čase vzniku Československa, pôsobení dedinských škôl, pričlenení obce k Maďarsku

v roku 1938 či prechode frontu obcou na začiatku roku 1945. Kroniku považujeme za dôležitý historický prameň k archontológii farárov. Keďže kronikárske zápisky robili samotní farári, zachytili detailnejšie biografické informácie o jednotlivých duchovných a ich pôsobení v obci. Ďalej je kronika významným prameňom k histórii cirkevného života v obci. Z kronikárskych záznamov sa dozvedáme o konaní primícií kňazov narodených v obci, o stavebných úpravách kostola, modlitbových spoločenstvách či vysluhovaní sviatostí pri príležitosti významných katolíckych sviatkov. Kronika je zaujímavým prameňom aj k hospodárskemu a finančnému zabezpečeniu farnosti, pretože uvádza informácie o materiálno-technickom zabezpečení (hnutelnom aj nehnuteľnom majetku) farnosti a tiež (peňažných aj na-

1 *Historia domus.* Dejiny rímskokatolíckej farnosti v Čečejovciach od najstarších zmienok o kostole. Napísal Elek Rajcsák, farár dôchodca. 19. november 1947.

turálnych) príjmovch farárov. Nachádzajú sa v nej aj zmienky o epigrafických pamiatkach v obci. Spomína sa príkostolný kríž, ktorý zakúpila rodina vdovy Alžbety Gyurcsovej v roku 1948 namiesto starého dreveného kríža (jej meno je na pamiatke napísané po slovensky). Zaplatili za neho 37 000 korún košickému kamenárovi Jozefovi Fričovskému. Na kríži je umiestnený nápis: „*Venite ad me omnes, qui laboratis ... A.M.D.G. erexit familia ELIS ĎURČO A.D. 1948.*“ Posvätený bol 8. augusta dekanom z Paňoviec Eugenom Kováčom. Ďalej sa spomína misijný kríž z roku 1937, ktorý je pamiatkou na sväté misie konané 27. – 30. mája toho roku.²

Prvým zapisovateľom do kroniky a pravdepodobne aj iniciátorom jej vzniku bol Elek Rajcsák, ktorý ju začal písať 19. novembra 1947 v maďarskom jazyku. Elek Rajcsák v čase písania kroniky už nepôsobil ako farár, bol na dôchodku a naďalej býval v obci. Kronika sa začína katolíckym pozdravom *Pochválený buď Ježiš Kristus. Na veky vekov Amen.* V úvode sa zameril na dejiny farnosti a prvú písomnú zmienku o kostole z roku 1333. Ďalej sa zmieňuje o filiácií k moldavskej farnosti a pomeroch v obci počas povstania Juraja II. Rákociho, keď sa kostol s príslušenstvom dostal do správy protestantov. Farníci žiadali prinavrátenie kostola aj u jágerského biskupa. V roku 1788 bolo v obci zriadené kaplánstvo a viedla sa aj matrika. Bohoslužby sa počas tohto obdobia až do vystavania nového kostola v roku 1800 konali v dome Mikuláša Horvátha a kaplán býval v dome nemenovaného sedliaka.³

Elek Rajcsák spísal zoznam farárov od roku 1788 do roku 1947. V roku 1947 Rajcsák zomrel a do zoznamu farárov bolo neskôr doplnené meno farára Juraja Inczingera, ktorý v obci pôsobil v rokoch 1952 – 1974. Menoslov ččejevských farárov podľa Eleka Rajcsáka: Bonaventura Balázsovics (dominikán) (1788 – 1795), Béla Dobronovszky (minorita) (1795 – 1798), József Kanyó (1798 – 1805), Márton Vincze (minorita) (1805 – 1811), József Géczy (1811 – 1818), József Szendrey (1818 – 1922), Mihály Molnár (1822 – 1824), László Szentmáriay (1824 – 1852), István Madácsy (1852 – 1855), János Gedeon (1855 – 1856), Mihály Róth (1856 – 1859),

Príkostolný kríž.
Foto: Autorka textu

- 2 „*Historia domus.*“ A ččejevcei rk. plebania története a legrégibb kostol napjainkig. Rukopis, s. 32, 35-36. Kronika uvádza, že sväté misie sa v obci konali v rokoch 1914, 1937 a 1948. V novembri 1948 bol prvotný misijný kríž z roku 1937 nahradený novým dubovým krížom. Je umiestnený v interiéri kostola.
- 3 Bližšie: PELEGRIN, Július. *Ččejevce*. Obec Ččejevce, 2007, s. 71.

Ferenc Vasenszky (1859 – 1860), József Vischan (1860 – 1863), János Demko (1863 – 1882), János Ignác (1882 – 1900), Peter Degró (1900 – 1908), Elek Rajcsák (1908 – 1941), Ján Blaško (1941 – 1947), Imrich Szedlák (1947 – 1952).⁴ Archontológiu farárov je potrebné doplniť aj o Štefana Capáka,⁵ apostatu, ktorý v obci pôsobil iba niekoľko dní a následne urobil výmenu benefícia s Jánom Blaškom, toho času farárom v Hýľove. Farár Imrich Sedlák si na neho v kronike spomína ako na výborného rečníka, čo bolo aj jedným z dôvodov prečo sa farníci vzpierali prijať nového kňaza Jána Blaška, ktorý mal v čase príchodu do farnosti už 61 rokov. Po roku 1941 apostoval.

K čičejovskej farnosti filiálne podliehali obec Cesticce a hospodárske usadlosti Dobogov a Rezső. V Cesticciach sa nachádza rímskokatolícky kostol zasvätený sv. Jánovi Nepomuckému. Patrónom kostola sa pravdepodobne po jeho barokovej prestavbe v 18. storočí stala vdova po grófovi Antonovi Csákym barónka Anna Berényi.⁶ Pred obnovením rímskokatolíckej farnosti v Čičejovciach bola farnosť spravovaná farárom vo Veľkej Ide.

Elek Rajcsák zaznamenal – o roku 1900 – počty veriacich vo farnosti v Čičejovciach aj s jej filiálkami. V Čičejovciach a na hospodárskych usadlostiach v Dobogove a Rezsőtanya žilo dokopy 597 rímskokatolíkov, 45 gréckokatolíkov, štyria evanjelici, 132 kalvínov a 69 židov. V Cesticciach žilo 160 rímskokatolíkov, 180 gréckokatolíkov, 254 kalvínov a 16 židov. V roku 1900 bolo dokopy uskutočnených 34 krstov, uzavretých 12 sobášov a 24 ľudí zomrelo.⁷ Farnosť v roku 1900 spravoval Peter Degró. V závere krátkej štatistiky farár konštatoval, že obyvateľstvo je maďarsky hovoriace. V nasledujúcej časti sa Elek Rajcsák venoval hospodárskemu zabezpečeniu a majetkom jednotlivých farností. Uviedol názvy honov a ich výmery. Poskytol tiež podrobné informácie o vedení omší počas sviatkov a s tým spojenými zvyklosťami.

Elek Rajcsák v kronike zaznamenal aj pomery v miestnych školách.⁸ V Čičejovciach sa nachádzala jednotriedna rímskokatolícka škola so slamenou strechou (ktorú aj sám vychodil).⁹ V dôsledku vysokého demografického prírastku škola ka-

4 „*Historia domus.*“ A čičejovcei rk. plebania története a legrégibb kostol napjainkig. Rukopis, s. 2.

5 Štefan Capák sa narodil 21. 1. 1902 v Prešove. Ordinovaný bol 29. 6. 1927. Jeho prvým pôsobiskom ako kaplána bola obec Drienov v roku 1927. Ďalej pôsobil v Zborove (1928), Parchovanoch a Regeteruszke (Ruskov) (1929), Snine, Haniske a Svinnej (1930), Regeteruszke a Hrubove (1931), Medzilaborciach (1934), Jankovciach (1935), Budkovciach (1937), Buzici (1939), Tolcsve (1940), Pácine (1941). Apostoval. Zomrel v roku 1974 v charitnom dome v Pezinku. HIŠEM, Cyril. *Dejiny Košického arcibiskupstva VI. Košické presbyterium (1804-2006)*. Prešov : Vydavateľstvo Michala Vaška, 2006, s. 43.

6 V kronike je nesprávne uvedené priezvisko barónky ako Perényi. „*Historia domus.*“ A čičejovcei rk. plebania története a legrégibb kostol napjainkig. Rukopis, s. 2.

7 „*Historia domus.*“ A čičejovcei rk. plebania története a legrégibb kostol napjainkig. Rukopis, s. 2-3.

8 Informácie o miestnych školách poskytuje Školská kronika Základnej deväťročnej školy v Čičejovciach od roku 1945 uložená v Štátnom archíve Košice (ŠA KE), fond Národná škola v Čičejovciach 1945 – 1961. Obdobie pred rokom 1945 je kronikárom zhrnuté retrospektívne.

9 Budova katolíckej ľudovej školy s dvomi miestnosťami, komorou a kuchyňou bola postavená súčasne s kostolom a farou v roku 1800. PELEGRIN, Július. *Čičejovce*. Obec Čičejovce, 2007, s. 74.

Národná škola v Čečejevciach na pohľadnici. Zdroj: www.hungaricana.hu

pacitne nestačila a bolo nutné postaviť novú už dvojtriednu školu. Podobný problém mali aj reformovaní veriaci, ktorí ale neboli schopní postaviť novú školu. Nakoniec boli v roku 1906 obe školy zoštátnené a zlúčené.¹⁰

Zmeny v súvislosti s prijatím Apponyiho školských zákonov zasiahli aj čečejevské školy. Štát čiastočne prevzal správu nad cirkevnými školami. Školský zákon viac-menej predstavoval poštátnenie cirkevných škôl na útraty cirkví.¹¹ Kalvínsku školu zbúrali a za pôžičku (26 000 korún) postavili nové triedy. Reformovaný aj katolícky učiteľ sa stali štátnymi zamestnancami a štát vymenoval jednu katolícku učiteľku. Cirkevné školy v obci štát fakticky právne neprevzal, ale len užíval s tou doložkou, že keď budovy prestanú fungovať ako školy vrátia sa naspäť cirkvám. Za byty učiteľov platil priamo obci, za každého po 200 korún a zaviazal sa, že vymenuje takého katolíckeho aj reformovaného učiteľa, ktorý bude popri učiteľských povinnostiach za zvláštnu odmenu vykonávať aj kantorské povinnosti. Kantor dostal výnosy z 12 jutier pôdy a tiež lecticum. Vykurovanie a upratovanie školy bolo zabezpečované zo strany štátu a pre školu štát tiež zaobstaral školské pomôcky. Aj výučba náboženstva mala byť finančne zabezpečená zo strany štátu, avšak iba v prípade, že hodiny bude navštevovať minimálne desať žiakov. V istom období malo v reformovanej škole navštevovať hodiny náboženstva iba deväť detí, a tak učiteľ za výučbu nedostával mzdu. Preto ani nevelmi chodil vyučovať a hodiny

10 „Historia domus.“ A čečejevcei rk. plebania története a legrégibb kostol napjainkig. Rukopis, s. 4-5.

11 JURČIŠINOVÁ, Nadežda. Dopad Apponyiho školských zákonov na ľudové školstvo na východe Slovenska. In *Dejiny, internetový časopis IH FF PU*, 2017, č. 1, s. 148.

suplovali jeho manželka s dcérou výučbou ručných prác. Učiteľova dcéra potom skúšala deti z úloh, ktoré dostali od učiteľa. Obec zobrala pôžičku vo výške 60 000 korún na výstavbu budovy novej štátnej školy, ktorú predčasne splatila. Nová školská budova bola otvorená 1. septembra 1908.¹² V roku 1912 podľa Eleka Rajcsáka žilo v obci prevažne maďarské obyvateľstvo, ale vyučovacím jazykom v škole bola slovenčina a len náboženstvo bolo po maďarsky. Tretina slovenských detí navštevovala náboženstvo, ktoré po maďarsky učil riaditeľ školy. Slovenská liga sa každý rok dopytovala prečo sa v obci neslúžia slovenské omše. Svoje žiadosti mala smerovať aj na biskupský úrad. Podľa Rajcsáka nebolo potrebné vysluhovať omše v slovenčine, pretože aj tí čo sa hlásili ku Slovákom vedeli po maďarsky.¹³

Prvá svetová vojna poznačila aj obec Čečejevce. Farár Elek Rajcsák zaznamenal pomery v obci po vypuknutí vojny retrospektívne: „*V auguste v roku 1914 začala prvá svetová vojna. Vybubnovali, že každý kto podliehal mobilizácii sa má hlásiť do 24 hodín. Všetci bojaschopní museli nastúpiť na vojnu. Farár reformovanej cirkvi pán Ján Bodnár ešte nemal vymlátené obilie. Väčšina ľudí nemala zvozené, keď volali regrútov. A zobrali nám kone. Tí sa mali dobre, ktorí mali voly, tí pomáhali ostatným zviezť úrodu. Potom tu boli aj vojaci, ktorí pomohli zvoziť úrodu z krížov. Aj učitelia museli narukovať a potom boli menované učiteľky namiesto učiteľov. Vymenované boli tri učiteľky. Povinnosti kantora v tom čase vykonával Ondrej Pelegrin.*“¹⁴ Prvá svetová vojna si vyžiadala aj niekoľko obetí z obce. Kronikár uvádza mená mužov, ktorí zomreli priamo v bojoch (dokopy 23 mužov), ale aj tých, ktorí zomreli na následky zranení doma (osem mužov). Ich mená sú taktiež vypísané na pamätníku padlých v prvej a druhej svetovej vojne, osadenom v dedine.

Elek Rajcsák zaznamenal takisto udalosti po Viedenskej arbitráži v novembri 1938: „*Akurát sa chystali oslavy 20 ročnej existencie vzniku republiky, 28. októbra 1938 a vtedy túto oblasť trebalo spolu s Košicami vrátiť Maďarom. Maďarskí vojaci 6. novembra prekročili štátne hranice a obsadili nás. Bola veľká sláva, že sme opäť mohli byť Maďarmi. Českí úradníci museli opustiť úrady, ale neradi odchádzali nakoľko sa tu cítili veľmi dobre. Bol na Seleške (miestna časť obce) jeden český úradník, ktorý tu kúpil pozemky a postavil aj dom, no musel ho zanechať. Dom zoštátnil štát a vytvoril tam štátnu školu. Deti zo Selešky doteraz chodili do školy v Čečejevciach, teraz im vymenovali jedného učiteľa. Bolo tu asi štyridsať školopovinných detí. Keď sa rodičov detí zo Selešky pýtali či chcú slovenskú alebo maďarskú školu povedali, že maďarskú, naše deti vedia po slovensky a nech sa naučia aj po maďarsky.*“¹⁵

Krátko po vypuknutí druhej svetovej vojny 21. júna 1941 vstúpilo do vojny aj Maďarsko. Boje ku koncu vojny zasiahli obec Čečejevce, cez ktorú pri ústupe nemeckých vojsk od juhu (od Buzice) prechádzal front. V druhej polovici decembra 1944, keď už Buzica bola pod kontrolou sovietskych vojsk, sa front zastavil na rie-

12 „*Historia domus.*“ A čečejevcei rk. plebania törtenete a legrégibb kostol napjainkig. Rukopis, s. 4-5.

13 „*Historia domus.*“ A čečejevcei rk. plebania törtenete a legrégibb kostol napjainkig. Rukopis, s. 20.

14 „*Historia domus.*“ A čečejevcei rk. plebania törtenete a legrégibb kostol napjainkig. Rukopis, s. 11-12.

15 „*Historia domus.*“ A čečejevcei rk. plebania törtenete a legrégibb kostol napjainkig. Rukopis, s. 15.

ke Ida.¹⁶ Počas bojov boli v obci rozmiestnené nemecké kanóny, čo bolo príčinou sústredenej sovietskej paľby, ako aj leteckého bombardovania. Elek Rajcsák si na udalosti spomínal takto: „Počas prvej svetovej vojny sme nevedeli čo je vojna lebo neprešla na naše územie. Až počas II. svetovej sme okúsili čo je to vojna. V Čečejevciach 5 týždňov držali nemeckí vojaci frontovú líniu. Od 17. decembra 1944 do 25 januára 1945. Obyvatelia sa skrývali v pivniciach a bunkroch kde boli celé dni. Posledný týždeň sa objavili nad nami lietadlá, zhadzovali bomby. Zhadzovali aj zápalné bomby, ktoré zapálili strechy aj slamené aj senážne stohy. Zhorela celá dedina. Každý sa bál ísť hasiť. Kto predsa sa odvážil ísť, za svoju odvahu zaplatil životom. Nemci vyzvali ľudí, aby opustili dedinu lebo budú veľké boje. Ale to len preto hovorili, aby mohli ľahšie vykradnúť dedinu. V noci odniesli kone, kravy, svine, vlámali sa do domov. Zobrali masť, slaninu, múku, vajíčka, aby keď prídu Rusi nemali nič. Celú dedinu podmínovovali takisto železničný a cestný most. A keď sa stiahli vyhodili do vzduchu mosty. Rusi jeden štvrtkový deň o desiatej prišli do dediny. Nikomu nič nerobili, nekradli, len vodu a jesť pýtali lebo boli veľmi hladní. Potom ešte ostali v piatok a v sobotu skoro ráno išli ďalej na Košice.“¹⁷ Kronikár zaznamenal aj mená obetí leteckého bombardovania. Po vojne boli pozemky, na ktorých sa nachádzali fara a škola zbavené mín. V kronike sa uvádza, že nájdené výbušniny boli vložené do zákopov na školskom dvore a po istom čase mali znefunkčniť. Pri zázname sa nachádza aj nákres s lokáciou.¹⁸

V roku 1942 je v kronike záznam o primíciách čečejevského rodáka Ernesta Vaňa.¹⁹ Dňa 14. júna bol v Košiciach vysvätený za kňaza. Primície sa konali 28. júna a primičnú omšu koncebrovali čečejevský dekan Elek Rajcsák a kaplán Ladislav Bánlakyi. Slávnostné pohostenie sa konalo v dome otca Ernesta Vaňa (č. 15). Kronikár (farár Imrich Sedlák) zaznamenal, že primičná omša sa naposledy v obci konala pred 45 rokmi pri príležitosti vysvätenia za kňaza Eleka Rajcsáka.

Po smrti Eleka Rajcsáka bol za dočasného administrátora v Čečejevciach vymenovaný Ján Blaško.²⁰ Do farskej kroniky nezapisoval. Farár Imrich Sedlák na neho

16 Frontová línia v decembri v roku 1944 prebiehala na línii Turňa – Moldava – Veľká Ida – Haniska. Začiatkom januára sovietske velenie vojskám 18. armády, ktoré bojovali v oblasti Košickej kotliny až po Turňu, stanovili najbližšiu úlohu postúpiť vpred smerom na Smolník a Švedlár. Dochádzalo k tvrdému odporu nemeckých vojsk a napriek prevahe sovietskych vojsk v tomto priestore nedosahovali väčšie úspechy. O osude bojov na tomto frontovom úseku rozhodla porážka Nemcov v Poľsku, keď 12. januára prelomili front na Visle. Ak sa Nemci nechceli dostať na východnom Slovensku do obkľúčenia museli ustúpiť na západ. KOLIVOŠKO, Štefan. *Jasov*. Obecný úrad v Jasove, 2004, s. 180-181.

17 „*Historia domus.*“ A čečejevcei rk. plebania törtenete a legrégibb kostol napjainkig. Rukopis, s. 16-17.

18 „*Historia domus.*“ A čečejevcei rk. plebania törtenete a legrégibb kostol napjainkig. Rukopis, s. 35.

19 „*Historia domus.*“ A čečejevcei rk. plebania törtenete a legrégibb kostol napjainkig. Rukopis, s. 24.

20 Ján Blaško sa narodil 26. 7. 1880 v obci Gibrárt (Maďarsko), ordinovaný 5. 2. 1903. Ako kaplán pôsobil v roku 1903 v Nižnej Myšli, Strážskom, Snine a Hernádnémeti. V roku 1906 bol administrátorom farnosti vo Vyšnom Klátove, kde bol od roku 1908 aj farárom. V roku 1911 bol preložený a vymenovaný za administrátora a od roku 1914 za farára v Kostolanoch nad Hornádom. Od roku 1933 bol vicedekanom. V roku 1939 odišiel do dôchodku. Už ako dôchodca pôsobil ako dočasný administrátor v Hrani, Hýľlove a Če-

Hrob piatich vojakov honvédskeho pluku.
Foto: Autorka textu

Náhrobok Jána Blaška.
Foto: Autorka textu

v kronike spomínal takto: „Jeho účinkovanie sa dá charakterizovať ako penzia – túžba po odpočinku a pokojna. Myslím, že čo do poriadku a stupňa zbožnosti, urobil kus práce. V kostole za fronty sa všeličo stratilo, lebo nič nebolo odložené. Nekatolícki (Kalvíni?!) vojaci robili okolo kostola posmešné sprievody v ornátoch. Vytroval však v dedine s ľudom, omše slúžil a sviatosti, pohreby vysluhoval, kým sa len dalo.“ Ján Blaško pôsobil v obci v rokoch 1941 – 1947 ako dočasný administrátor. Počas prechodu frontu obcou v roku 1944 sa schovával vo farskej pivnici, v ktorej bola voda, čo značne podlomilo jeho zdravie. Zomrel dňa 16. júna 1947 v Čečejevciach. Už niekoľko mesiacov pred smrťou ho pri správe farnosti zastupoval jeho predchodca Elek Rajcsák. Dal sa pochovať na miestnom cintoríne k maďarskému vojakovi, ktorý bol pri ňom zabitý a ktorého Blaško sám pochoval.

Od 30. júla sa administrátorom fary stal Imrich Sedlák.²¹ Vo farskej kronike, ktorú písal po slovensky sa zmiňuje, že počas pôsobenia v Zlatej Idke dostal viacero

čejevciach. HIŠEM, Cyril. *Dejiny Košického arcibiskupstva VI. Košické presbytérium (1804 – 2006)*. Prešov : Vydavateľstvo Michala Vaška, 2006, s. 34.

21 Imrich Sedlák sa narodil 8. 1. 1918 v Barci Vincentovi a Anne, rodenej Petrušovej. Ludovú školu navštevoval v Barci a gymnázium a seminár absolvoval v Košiciach. Ordinovaný bol 29. 6. 1940 v Košiciach. Ako kaplán pôsobil v roku 1940 v Hernádnémeti, v roku 1941 v Olaszliszke. V roku 1942 bol vymenovaný za dočasného administrátora v Boľanoch. Neskôr v tom istom roku založil kaplánstvo (capelaniae localis) v Berzéku (1942). Odtiaľ dňa 1. 2. 1945 bol disponovaný v Zlatej Idke a od 30. 6. 1947 pôsobil ako administrátor v Čečejevciach. Od roku 1950 bol mimo pastorácie. V roku 1952 bol vymenovaný

ponúk na zmenu pôsobiska, napríklad do Paňoviec, avšak ani jednu z nich neprijal. „Nepáčili sa mi Paňovce, lebo sú maďarské, aspoň dobre ! napoly ľud chcel spev: kázeň aspoň napoly maďarskú. Štát to nechcel povoliť? Pre mňa to nebola lichotivá vec ... A rozhodnutiu pána biskupa som sa dostal „pod okap“, do dediny, ktorá je ešte maďarskejšia – do Čečejuviev. Bodlo ma to, nechcel som to prijať. Nahovorili ma.“ Imrich Sedlák v kronike opisuje aj svoje prvé dni a týždne v obci. „17. júla 1947, keď som už bol si faru pozrieť, ma tu priniesly zo Zlatej Idky dve autá (drevo a dačo nábytku). Domácich som poslal do Barce a býval som u kurátora Štefana Matesza, kým nevymaľovali faru a nepoviedlo sa elektrické vedenie (asi 15 000, spolu). Asi o tri týždne priniesol som si svoje veci aj z Barce, aj dva vozy sena zo Zlatej Idky (všetky povozy platila obec) a zariadil som si domácnosť. Najväčšiu ťažkosť som mal a aj teraz (8. 1. 1948) mám so zásobovaním kravy a ročného teľafa. Úroda i v Zlatej Idke i v Čečejuvciach pre nadmiernu suchotu bola hlboko (od nepamäti) podpriemerná. V Zlatej Idke sa horské lúky skoro vôbec nekosily cez celý rok. Teda ťažko mi je dostať potravu – stelivo ani nespomínajú – pre dva statky.“ Imrich Sedlák sa v kronike zmieňuje o reslovakizácii, ktorá nastala v povojnovom období a bola zameraná na oblasť južného Slovenska s cieľom prinavrátiť pomaďarčených Slovákov naspäť k slovenskej národnosti. „Hoci som tu prichádzal s obavami pre nevyriešené národnostné otázky, predsa som dúfal, že s pomocou Božou i tu „dá sa vyžiť“ a že budem môcť tu pracovať „po katolícky“ ... Tým som si získal dôveru ľudu na 80 % či 100 %. Kostol je nabitý, nestačí (25. XII. 1947 bolo v kostole o desiatej 840 ľudí). Tlak je na mňa, aby som rýchlejšie poslovenčoval. Som si vedomý toho, že už aj moja prítomnosť za dnešných okolností – poslovenčuje. Som presvedčený, že násilná a prekotná práca aj tak nič nestojí – málo, zdržujem tempo; tým zmiernujem bolesť v dušiach Čečejuvcianov (poznám tie pocity u samého seba z rokov 1938 – 1944) a prijateľnejším im robím terajší režim, ktorý sa dal na cestu radikálneho „zlikvidovania“ obrovskej nemeckej menšiny vysťahovaním a maďarskej menšiny, tiež veľkej, vysťahovaním i reslovakizáciou, aby sa náš štát stal národným štátom Čechov a Slovákov.“ Bojím sa hriechnosti toho počínania, hoci štátnické dôvody jeho neviem podporiť za nezmeneného národnostného šovinizmu; východiskom mohla by byť len nadnárodná reč Esperanto, ktorá spojená so zvrúcnením lásky k blížnemu – cudzincovi by vedela priviesť nacionalizmus na pravú mieru, t. j. odstrániť zlý výhonok šovinizmu.“²²

Dňa 25. januára 1949 vyhořel kostol. V kronike udalosť zaznamenal Imrich Sedlák nasledovne: „Vyhořel nám kostol z dosiaľ nezistených príčin. Večné svetlo – petrolejová lampička, kúpená u Chrámového družstva, Pelhřimov, stála na prednej časti oltára. Kostolník bol o pol šiestej večer zvoniť „Anjel Pána“. Asi o šiestej už u mňa bol Štefan Aranyossy, neďaleký sused fary a najprv povedal: „V kostole je svetlo ...“ pozdejšie „Asi horí ...“ Ani ja, ani iní nechceli veriť, že kostol horí. Keď som dobehol s kľúčom od sakristie k Veresovi, už sa v kostole pri oltári silne svietilo. Sakristiu som otvoril videl som, že v kostole už nič nezachránime (podlaha, oltár, povala, strecha – všetko staré drevo, ešte aj olejovou farbou natreté; pod

za farára v Cejkove. Posledným pôsobiskom Imricha Sedláka bol Perín, kde pôsobil od roku 1955. Do dôchodku odišiel v roku 1993. Zomrel v Košiciach dňa 1. 3. 1998. „Historia domus.“ A čečejuvci rk. plebania törtenete a legrégibb kostol napjainkig. Rukopis, s. 25. HISEM, Cyril. Dejiny Košického arcibiskupstva VI. Košické presbytérium (1804 – 2006). Prešov : Vydavateľstvo Michala Vaška, 2006, s. 218.

22 „Historia domus.“ A čečejuvci rk. plebania törtenete a legrégibb kostol napjainkig. Rukopis, s. 28.

Kostol po požiari v roku 1949

eternitovou krytinou bol térový papier). Preto som zachránil čo bolo v sakristii. Hneď dobehla naša nová motorová striekačka: Každý pri nej pomáhal a to bolo chybou. Neskoršie prišli motorové striekačky aj z Cestíc, Mokraniec a z Moldavy n/B. Najviac stála naša a Moldava. Istý smelý Moldavčan – hasič Mikulášom Vaňom vyšli s hadicou až na do veže a tak ju aspoň pred spadnutím a zničením zvonov zachránili. Mohlo sa ešte veľa zachrániť, aby sme neboli od smútku nestratili hlavy. V oltári zhorelo cibórium a monštrancia, bronzové svietniky, 5 sôch, oltárny obraz sv. Jána v oleji, baldachýn, skoro celkom nové procesie (zástavy), koberce z pred oltárov, Niektoré sochy sa zachránili. Oheň sa veľmi rýchlo šírila. Vyšetruje sa. Kostol mal v novembri zvýšenú poistku na 550 000- Kčs. Trošku málo. Nevieť či nám trestný sudca dá „Vysvedčenie o nevinosti“. Mohol to urobiť aj pyromanik. Za necelý polrok boli v Čečejovcach štyri ohne asi u desiatich objektoch.“²³

Rekonštrukcia kostola začala takmer okamžite po požiari. Stavbu financovali v prevažnej miere veriaci pomocou finančných zbierok. Prispeli aj rodáci žijúci v USA a Kanade. Stavebné práce na kostole vykonávali prevažne miestni obyvatelia. Imrich Sedlák v kronike detailne zaznamenal materiál použitý pri prácach a menoval remeselníkov pracujúcich na stavbe. V máji v roku 1949 sa práce na čas zastavili kvôli nevlí úradov. Kronikár zaznamenal, že príčinou mohli byť klebety o tom, že kostol podpálili komunisti. „V kancelárii KSS povedali na prosbu našich gazdov: Ne-

23 „Historia domus.“ A čečejoycei rk. plebania törtenete a legrégibb kostol napjainkig. Rukopis, s. 38-39.

*dovolíme, kým sa nevyrieši vec, že ktosi rozšíril v dedine, že komunisti podpálili kostol.*²⁴ Vyšetovanie udalosti nepreukázalo cudzie zavinenie. So stavebnými prácami sa pokračovalo až na jeseň v roku 1949 po získaní potrebných povolení. V roku 1950 bol už kostol obnovený a rozšírený o bočnú loď, ktorá rešpektovala pôvodnú architektúru objektu. V júni 1950 sa do kostola zaviedla elektrina. Posviacka kostola sa konala 7. októbra toho istého roku.²⁵

Imrich Sedlák v kronike zaznamenal aj likvidovanie gréckokatolíckej cirkvi komunistickou stranou. Zaoberal sa aj založením miestneho Jednotného roľníckeho družstva (JRD) a kolektivizáciou. V roku 1950 bol z dôvodu politických procesov proti rímskokatolíckej cirkvi postavený mimo pastoračiu, no zostal bývať na fare (a viedol aj kroniku). Posledný zápis do kroniky spravil v marci v roku 1952.²⁶ Dňa 1. apríla 1952 sa stal administrátorom Juraj Inczinger.²⁷ Prvý zápis do farskej kroniky urobil 3. apríla toho roku. Do kroniky zapisoval v maďarčine. Udalosti zaznamenával do roku 1955, ale aj retrospektívne. Záznamy sú napísané úhladným písmom. Sklon rukopisu vľavo, medzery medzi jednotlivými písmenami a ich veľkosť sťažujú čitateľnosť záznamov. Záznamy Juraja Inczingerera v kronike sú v porovnaní s ostatnými ťažko čitateľné.

Farská kronika je výnimočne cenným historickým prameňom k dejinám farnosti a zároveň aj samotnej obce, pretože archívne fondy úradov pôsobiach v danom období v obci sa zachovali iba torzovite.²⁸ Najhodnotnejšou časťou kroniky sú zápisky farára Eleka Rajcsáka. Keďže bol rodákom z obce a v istom období pôsobil aj ako notár obvodu, dobre poznal miestne pomery. Výpovedná hodnota kronikárskych zápisov je vysoká, avšak vzhľadom na charakter historického prameňa (naratívny prameň) je potrebné ich ďalej analyzovať, pretože podliehajú subjektívnemu vnímaniu samotného kronikára. Po smrti Eleka Rajcsáka sa farárom v obci stal Ján Blaško. Do kroniky nezapisoval a udalosti z jeho krátkeho pôsobenia v obci neskôr zaznamenal jeho nástupca Imrich Sedlák. Posledným zapisovateľom do kroniky bol Juraj Inczinger. Kronika je uložená na farskom úrade v Čečejevciach. V súčasnosti sa do nej nezapisuje.

24 „*Historia domus.*“ A čečejevcei rk. plebania törtenete a legrégibb kostol napjainkig. Rukopis, s. 41-42.

25 „*Historia domus.*“ A čečejevcei rk. plebania törtenete a legrégibb kostol napjainkig. Rukopis, s. 44-52.

26 „*Historia domus.*“ A čečejevcei rk. plebania törtenete a legrégibb kostol napjainkig. Rukopis, s. 53-65.

27 Juraj Inczinger sa narodil 25. 4. 1895 v Trebišove v rodine s 11 deťmi. Jeho matka bola učiteľkou na základnej škole. Dvaja z jeho bratov sa stali kňazmi. Po základnej škole v Trebišove ukončil gymnázium v Prešove. V roku 1917 ukončil Biskupské lýceum v Košiciach a za kňaza bol vysvätený 1. 9. 1917. Prvým pôsobiskom Inczingerera bola obec Lastovce, no zároveň pracoval aj ako vychovávateľ v rodine grófa vo Veľkom Kazimíri. Neskôr do roku 1920 vypomáhal na fare v Trebišove. V rokoch 1921 – 1924 bol kaplánom v Humennom. Medzi rokmi 1924 a 1931 pôsobil ako farár v Petine a v rokoch 1931 – 1952 v Cejkove. Od 1. 4. 1952 až do svojej smrti v roku 1974 bol kňazom a dekanom v Čečejevciach, kde je aj pochovaný. PELEGRIN, Július. *Čečejevce*. Obec Čečejevce, 2007, s. 47.

28 Archívne fondy Notársky úrad v Čečejevciach a Obvodný notársky úrad v Čečejevciach sú uložené v Štátnom archíve v Košiciach.